

Kvalitetskontroll av personvald auktoriserad revisor som utför lagstadgad revision i företag av allmänt intresse

1 Sammanfattande bedömning

Revisorsinspektionen har slutfört sin uppdragsbaserade kvalitetskontroll av en personvald auktoriserad revisor vid det registrerade revisionsbolaget KPMG AB (KPMG).

Revisorsinspektionen har identifierat två granskningsbrister där revisionskvaliteten kan förbättras. Revisorsinspektionen anmodar ansvarig revisor att vidta relevanta åtgärder för att framgent reducera risken för sådana granskningsbrister.

Revisorsinspektionen redovisar även vissa iakttagelser rörande områden där dokumentationen i delar har bedömts vara otillräcklig. Oaktat detta är Revisorsinspektionens sammanfattande bedömning att revisionskvaliteten i det utförda revisionsuppdraget överlag har varit tillfredsställande.

2 Inledning

Revisorsinspektionen har under år 2020 kvalitetskontrollerat en personvald auktoriserad revisor vid det registrerade revisionsbolaget KPMG. Kontrollen har enbart varit uppdragsbaserad och omfattat ett revisionsuppdrag för en kund vars räkenskapsår avslutades år 2018.

Mer information om rättslig ram samt utgångspunkter för kvalitetskontrollen finns i bilaga 1.

3 Granskningsbrister

3.1 Kompletterande rapport till revisionskommittén

Av artikel 8.1 EU:s revisorsförordning (se bilaga 1) framgår att innan de rapporter som avses i artiklarna 10 (revisionsberättelsen) och 11 (kompletterande rapporten till revisionskommittén) utfärdas ska en kvalitetskontroll utföras för att bedöma om revisorn på ett rimligt sätt har kommit fram till de utlåtanden och slutsatser som anges i utkastet till rapporten. Det går inte av dokumentationen att utläsa att en uppdragsanknuten kvalitetskontroll som utförs av en särskild kvalitetsgranskare (hos KPMG benämnt EQCR) har utförts, innan den kompletterande rapporten till revisionskommittén avgivits, i enlighet med ovan nämnda bestämmelse¹. Det datum när den kompletterande rapporten till revisionskommittén avges och när revisionsberättelsen avges kan skilja sig åt. Revisorn har ett ansvar att säkerställa att den särskilda kvalitetsgranskaren genomför samt godkänner sitt arbete i revisionsakten innan rapporten enligt artikel 11 överlämnas till bolaget.

3.2 Omklassificering av finansiella tillgångar

Av årsredovisningen framgår att bolaget valt att omklassificera vissa finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde från Nivå 2 till Nivå 3 samt från Nivå 3 till Nivå 2. I årsredovisningen framgår endast beloppen per kategori på de omklassificeringar som genomförts mellan nivåerna.

Enligt IFRS 13 *Värdering till verkligt värde* framgår att bolaget i årsredovisningen enligt paragraf 93 e) iv) ska lämna information om beloppen för eventuella överföringar till eller från Nivå 3 i hierarkin för verkligt värde, skälen till dessa överföringar och företagets principer för att bestämma när överföringar mellan nivåerna anses ha ägt rum (se punkt 95); ”upplysning ska lämnas om överföringar till Nivå 3, och varje sådan överföring ska diskuteras skilt från överföringar från Nivå 3.”

¹ ISA 220 Kvalitetskontroll för revisions av finansiella rapporter.

Revisorsinspektionen kan inte av revisionsdokumentationen utläsa vilken granskning revisorn har gjort av omklassificeringen och huruvida upplysningarna i årsredovisningen är tillräckliga såsom informationskravet om att ange skälen till de överföringar som gjorts.

Revisorsinspektionen anser att revisorns granskning och dokumentation av genomförda granskningsåtgärder varit alltför begränsad för att ge revisorn tillräckliga revisionsbevis som grund för sin bedömning av att omklassificeringen var korrekt och att upplysningarna i årsredovisningarna var tillräckliga och i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS).

4 Dokumentationsbrister

Det som nedan anges som dokumentationsbrister avser sådana fall där revisorn har förmått göra den påstådda granskningen sannolik, men där Revisorsinspektionen vill peka på att dokumentationen i vissa delar varit otillräcklig.

- I revisionsverktyget (eAudit) finns en checklista/agenda på punkter/områden som ska diskuteras vid revisionsteamets planeringsmöte. Checklistan/agendan finns inkluderad i uppdraget. Dock finns inga noteringar om vilka diskussioner som förts som lett fram till de slutsatser och bedömningar som revisorn och teamet har gjort i sin planering. Revisorsinspektionen bedömer det vara särskilt viktigt att det av dokumentationen framgår vad revisionsteamet har diskuterat avseende på vilket sätt företagets finansiella rapporter kan vara känsliga för väsentliga felaktigheter som beror på oegentligheter, samt hur oegentligheter kan uppstå (se ISA 240 Revisorns ansvar avseende oegentligheter p. 15). Vidare synes inte EQCR ha deltagit i revisionsteamets planeringsmöte. Det faktum att det handlar om en gemensam revision med en annan revisionsbyrå ändrar inte denna bedömning.
- Slutlig analytisk granskning saknas i revisionsdokumentationen i enlighet med ISA 520 *Analytisk granskning* p.6. Revisorsinspektionen kan inte hitta några anteckningar eller slutsatser över den genomgång av den analytiska granskning som medrevisorn utfört. Myndigheten har efter att ha haft kompletterande samtal med ansvarig revisor kunnat konstatera att detta

har beaktats av revisorn men inte dokumenterats. Revisorsinspektionen anser att genomförd granskning framöver tydligare bör dokumenteras.

Bilaga 1 Rättslig ram och utgångspunkter för kvalitetskontrollen.

Revisorsinspektionen har i uppdrag att minst vart tredje eller vart sjätte år genomföra sådan kvalitetskontroll som avses i artikel 26 Europaparlamentets och rådets förordning nr 537/2014 av den 16 april 2014 om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse och om upphävande av kommissionens beslut 2005/909/EG (EU-förordningen).

Revisorsinspektionens återkommande kvalitetskontroll sker dels på företagsnivå, dels på uppdragsnivå.

På företagsnivå görs en systembaserad kvalitetskontroll av revisionsföretaget. Kontrollen innebär att Revisorsinspektionen granskar hur revisionsföretagets system och processer är utformade och fungerar. Syftet är att säkerställa att revisionsuppdrag i företag av allmänt intresse utförs enligt god revisorssed och god revisions sed.

På uppdragsnivå genomförs Revisorsinspektionens kvalitetskontroll med inriktning på hur lagstadgad revision utförs i enskilda uppdrag. Genom den uppdragsbaserade kontrollen får Revisorsinspektionen underlag för att bedöma såväl effektiviteten i revisionsföretagets system för kvalitetssäkring som kvaliteten i enskilda revisorers arbete.

Systembaserad kvalitetskontroll

Det åligger ledningen för ett revisionsföretag att inrätta och upprätthålla ett kvalitetskontrollsystem som innefattar riktlinjer och rutiner för hantering av vart och ett av följande områden.²

- Ledningens ansvar för kvalitet inom revisionsföretaget
- Relevanta yrkesetiska krav
- Acceptera och behålla kundrelationer och särskilda uppdrag
- Personal

² EU-förordningen, revisorslagen (2001:883), förordning (1995:665) om revisorer, Revisorsinspektionens föreskrifter (RIFS 2018:2) om villkor för revisorers och registrerade revisionsbolags verksamhet och ISQC 1 (International Standard on Quality Control 1 – Kvalitetskontroll för revisionsföretag som utför revision och översiktlig granskning av finansiella rapporter samt andra bestyrkandeuppdrag och närallgande tjänster).

- Hur uppdrag utförs
- Övervakning

Målet ska vara att inrätta och upprätthålla ett kvalitetskontrollsystem som ger revisionsföretagets ledning rimlig säkerhet att företaget och dess personal följer standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar, och att rapporter som ansvariga revisorer lämnar är korrekta med hänsyn till omständigheterna.

Ett revisionsföretags riktlinjer och processer ska vara sådana att de befrämjar en intern kultur där kvalitet ses som en nödvändighet i uppdragsverksamheten. Av betydelse är att företagets organisation är sådan att tillräckliga gemensamma resurser byggs upp för kvalitetsfrämjande åtgärder.

Uppdragsbaserad kvalitetskontroll

Kvalitetskontrollen görs utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och för att ge Revisorsinspektionen rimlig grund för sina slutsatser om kvaliteten i utförd revision.

Kvalitetskontrollen innebär inte att Revisorsinspektionen går igenom en avslutad revision i alla dess delar eller att en fullständig analys görs av alla förhållanden i revisionen. Syftet är inte heller att bedöma om, de av revisorerna, granskade årsredovisningarna eller annan extern rapportering har varit i alla avseenden korrekt utformade.

Revisorsinspektionens uppdragsgenomgångar har inte enbart som syfte att bedöma om revisionsföretaget och de vid detta verksamma revisorerna uppfyller gällande krav på god revisorssed och god revisionssed. Revisorsinspektionens kvalitetskontroll ska även bidra till en utveckling av revisionskvaliteten i de enskilda uppdragen.

Granskningsbrister

Vid bestämmandet av vilka granskningsbrister som inkluderas i rapporten tas hänsyn till den identifierade bristens väsentlighet i relation till god revisionssed, både när gäller det individuella uppdraget som inspekterats och de specifika fokusområden som varit aktuella under vår inspektion. Om identifierade brister av liknande slag har noterats i fler än ett inspekterat uppdrag vägs också detta in.

Om granskningsbrister uppmärksammas vid kvalitetskontroll av revisionsföretag samt personvalda revisorer förelägger Revisorsinspektionen revisionsföretaget att lämna ett skriftligt svar på vilka åtgärder som har eller kommer att vidtas för att komma till rätta med bristerna.

Om granskningsbrister uppmärksammas vid kvalitetskontroll av enbart personvald auktoriserad revisor följs dessa regelmässigt upp under kommande inspektion hos revisionsföretaget.

Dokumentationsbrister

En auktoriserad revisor ska enligt god revisionssed dokumentera dels sådana förhållanden som har betydelse för att ge bevis till stöd för uttalandena i revisionsberättelsen, dels sådana förhållanden som utgör bevis för att revisionen har planerats och utförts enligt god revisionssed. Bestämmelser om dokumentation finns i 24 § revisorslagen (2001:883) och 7–12 §§ Revisorsinspektionens föreskrifter (RIFS 2018:2) om villkor för revisorers och registrerade revisionsbolags verksamhet³. Dessa kompletteras av International Standards on Auditing (ISA) 230 Dokumentation av revisionen.

Dokumentationen ska vara tydlig och sammanställd på ett överskådligt sätt. Av dokumentationen ska framgå bl.a. hur granskningen har planerats, vilken granskning som har genomförts, när granskningen har utförts, vilka iakttagelser som har gjorts och vilka slutsatser som har dragits. Underlåtenhet att fullgöra dokumentationsskyldigheten på ett riktigt sätt bedöms som allvarlig, eftersom den försvårar en analys och en tillfredsställande bedömning av arbetet i efterhand.

Den omständigheten att en revisor inte dokumenterar sina granskningsåtgärder enligt gällande föreskrifter behöver i och för sig inte innebära att hans eller hennes granskningsåtgärder har varit otillräckliga. Revisorn måste då kunna redogöra för sin granskning på ett sådant sätt att det vid en helhetsbedömning framstår som sannolikt att de påstådda åtgärderna har utförts och att de har haft en sådan inriktning och omfattning att de har kunnat tjäna som underlag för välgrundade slutsatser. Vid denna bedömning beaktar Revisorsinspektionen bl.a. hur detaljerade uppgifter revisorn har lämnat om sina granskningsinsatser. Om revisorn inte förmår att göra den påstådda

³ Motsvarande bestämmelser fanns före den 1 juli 2018 i 2–4 §§ Revisorsnämndens föreskrifter (RNFS 2001:2).

granskningen sannolik, utgår Revisorsinspektionen från att någon tillfredsställande granskning inte har skett.

Dokumentationsbrist som i rapporten inte redovisas som granskningsbrist behöver inte kommenteras i särskild ordning av revisionsföretaget.

Uppföljning

När revisionsföretaget föreläggs att yttra sig över rapporterade brister ska detta svar inkludera detaljerad information om vilka åtgärder som vidtagits eller planeras. Vidare ska svaret innehålla en analys av grundorsaker till identifierade brister, en s.k. root-cause analysis. Detta innebär att revisionsföretaget ska utvärdera om bristerna har sin grund i systembrister som kräver omedelbara rättelseåtgärder, svårigheter att tillämpa relevant normgivning eller beror på andra faktorer som kan knytas till det individuella uppdraget eller den ansvarige revisorn. Revisorsinspektionen följer upp att vidtagna eller planerade åtgärder är tillfredsställande under kommande inspektion hos revisionsföretaget.